

3.7.2020

Høringsuttalelse fra Norsk Fosterhjemsforening

Rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet

Norsk Fosterhjemsforening viser til høringsnotat rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet. Vi har fått utsatt høringsfrist. Vi takker for denne muligheten til å gi innspill på viktige spørsmål på barnevernfeltet.

Vår uttalelse er fra et brukerperspektiv. Foreningen representerer alle medlemmer av fosterhjemmet; barn i fosterhjem, fosterforeldres egne barn og fosterforeldre selv. Medlemmer er i hovedsak kommunale fosterhjem, men også statlige og private familiehjem. Foreningen er landsdekkende med fylkesforeninger i alle fylker, 200 tillitsvalgte og 3600 fosterhjem som medlemmer.

Foreningen ønsker at man fortsatt i stor utstrekning kan benytte bistand fra private tjenesteytere i barnevernet i større utstrekning enn det notatet foreslår. Vi anser det helt nødvendig at alle ressurser, både i det offentlige og det private bidrar til å løse utfordringene på barnevernsfeltet. Norge er et lite land, med en krevende geografi, og med kommuner med meget ulike forutsetninger for å yte gode tjenester.

Oppsummering i forhold til lovforslaget:

Vi er imot at undersøkelsessaker og oppfølgingsbesøk av fosterhjem ikke lovlig kan utføres med bistand fra private tjenesteytere. Vi ønsker at private tjenesteytere skal kunne tilby ordinære fosterhjem samt spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem. Vi er imot at kommunene må betale Bufdir for rekruttering og opplæring av ordinære fosterhjem.

1. Overordnede synspunkter

Barn som trenger det, er helt avhengig av å motta barnevernstjenester av høy kvalitet og til rett tid. De trenger å bli forstått ut ifra hvilke særskilte behov de har, og at de er barn i krise. De trenger at det er nok rekrutterte fosterhjem når de av ulike grunner ikke kan bo i foreldrehjemmet. Ytelser fra private tjenesteytere på fosterhjemfeltet er et viktig bidrag som ikke må reduseres.

Fosterhjem er avhengig av oppfølging, veiledning og forutsigbare rammevilkår slik at de kan stå i det viktige omsorgsopdraget, og ikke gi opp. Det vil antagelig være en grense for hvor mange fosterhjem man kan rekruttere i Norge. Fosterhjem er en ressurs som kan forbrukes eller gjenvinnes; de fosterhjem som har gode opplevelser vil anbefale andre å bli fosterhjem og å ta nye oppdrag. De som har negativ erfaring, vil fraråde andre å bli det.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Norsk Fosterhjemsforening er bekymret for situasjonen på fosterhjemsfeltet og har uttrykt dette i vårt innspill til NOU 2018:18. Vi etterlyser vektlegging av brukerstemmen fra fosterhjemmene.

Det å være fosterhjem for et barn i krise, er en krevende oppgave, men meningsfull. Det som er utfordrende er den store variasjon i hjelp og støtte man får som fosterhjem, og hvor uforutsigbart det er. Mange kommunale fosterhjem opplever at de står alene om en krevende omsorgsoppgave og kvaliteten på hjelpen avhenger av hvilken kommune som er omsorgskommune. For private fosterhjem er man ofte godt ivaretatt, med kvalitet og kontinuitet og kan bruke fokus på omsorg til barnet i stedet for å streve med systemet. En slik oppfølging burde alle fosterhjem få.

Departementet anser at forslaget vil bedre ivareta barns rettssikkerhet, øke rekruttering, redusere kostnader og antall ikke planlagte flyttinger. Vi stiller spørsmål ved om det er tilfellet.

Høringsutkastet har økonomisk effektivitet som overordnet mål. Det uttrykkes bekymring for at det offentlige kjøper tjenester som er for omfattende sett ut ifra barnets behov, og at de private sykeliggjør barnets behov for selv å tjene mest mulig. Det beskrives som en *rettssikkerhetsrisiko* at barnet får for gode / omfattende tjenester. Det er å snu saken på hodet. I dag er snarere hovedregelen at for mange fosterhjem får barn med alt for store utfordringer, og de mangler trygghet i oppfølging, veiledning, rammevilkår som ivaretar forutsigbarhet. Konsekvens av dette er mange flyttinger, og barn som blir ytterligere skadet med nye relasjonsbrudd. Fosterhjemmet vil aldri påta seg et nytt fosterhjemsoppdrag, og fosterforeldrenes egne barn og fosterforeldrene kan også ha fått meget dårlige om ikke skadelige erfaringer.

Vi vil fremheve følgende:

- Barn som flyttes i fosterhjem er barn i krise.
- Rett hjelp til rett tid er avgjørende for barn og omsorgsgivere. Da er tilbud fra private viktig som tilskudd til det offentlige. Det må være høy kvalitet i tjenestene og sikkerhet for at man mottar disse, enten det er private eller offentlige som utfører tjenesten.
- Fosterhjem som skal ivareta barna trenger det beste samfunnet kan tilby av støtte, veiledning, avlastningsmulighet, skolehjelp, og trygge rammer.
- Barnevernet har meget begrenset kapasitet til å følge opp fosterhjemmene og barn i fosterhjemmet, og å forstå barnas behov og gi den tryggheten som fosterhjemmet trenger.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

- Det som de private tjenesteytere i dag tilbyr fosterhjemmene, er noe som alle barn og fosterhjem burde få som rammevilkår, om tilbudet skal bli forsvarlig og brudd skal forhindres.
- I dag er det et A-lag og et B-lag i vilkårene fosterhjem mottar, samtidig som de ulike kategorier fosterhjem opplever barn med store behov. Etersom både ordinære fosterhjem, private fosterhjem og statlige fosterhjem (spesialiserte fosterhjem) alle får barn med store behov, og behovene kan gå opp og ned avhengig av omstendighetene, må de få vilkår som et A-lag. Løsningen er ikke at alle skal bli B lag gjennom å avskjære den kompetanse og kvalitet de private kan tilby. Den standard som de private i dag tilbyr, burde alle fosterhjem tilbys. Først da kan forsvarlighetskravet imøtekommes og barn får rett hjelp til rett tid, samt at man bedre lykkes med å rekruttere fosterhjem og hindre flyttinger.
- Norske barneverntjenester er i dag under stort press. Stadig flere arbeidsoppgaver og økonomisk ansvar legges på dem. Ansatte slutter relativt raskt. Fosterhjem er vant til å forholde seg til både 10 og 15 saksbehandlere i løpet av en plassering. Kritikkk fra EMD, Statens helsetilsyn og politikere som krever en omorganisering som følge av svikt i tjenestene, er bakteppet. Vi anser at kompetansen i det private er veldig viktig nå.
- Barn med store behov plasseres uten forutgående kartlegging inn i familier som ikke får rett hjelp og støtte. Det er kommunens økonomi til enhver tid som vil overstyre de barnevernfaglige vurderingene. Det er flyttinger som kan bli resultatet på uforsvarlige forhold. De har vi mange av i dag.
- Barn med stadig større behov plasseres i ordinære fosterhjem samtidig som institusjoner nedbygges, og de spesialiserte fosterhjem er et trangt nåløy.
- Vårt inntrykk er at en god del ordinære (kommunale) fosterhjem i dag ikke er rigget til å stå i omsorgsoppgaven fordi barna som plasseres har betydelig større utfordringer enn det hjemmene makter å stå i. De som havner i private fosterhjem er ofte flyttet flere ganger, ofte på grunn av svikt i oppfølging av hjemmet, og barna risikerer å bli ytterligere skadet.
- Vi trenger en helhetlig gjennomgang av feltet. Ikke en separat behandling av spesialiserte fosterhjem, kommunale fosterhjem og private tjenesteytere. Det er de samme barna som bor i de ulike kategoriene, men med ulike rammevilkår. I dag konstruerer man et kunstig skille og ønsker gjennom lov å forhindre konkurranse for å presse frem mest mulig ordinære kommunale fosterhjem.
- Hvordan dette området reguleres er av stor betydning for samfunnets tilbud til de aller svakeste og mest sårbare barn og ungdommer. Dette kan ikke være et spareprosjekt i det offentlige. Barndommen er med deg hele livet. Her må de aller beste kreftene tas i bruk i en samlet dugnad for å løse utfordringene på feltet. Det betyr bruk av private i stor grad.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

- Pris: kommunale fosterhjem får langt dårligere oppfølging og tjenester enn statlige og private. Man kan derfor ikke bruke pris som argument for at kommunale fosterhjem er å foretrekke, som om man tilbød de samme ytelsene. Så vel tjenestepensjon, ytelser i form av avlastning og veiledning, opplæring og fellesskap, samt tilgang til tjenester etter kl 16 er eksempler på ytelser som de kommunale fosterhjem ikke har. Deloitte rapporten fra 2015 peker også på at det er rimelig at det er forskjell i dagspriser når fosterforeldres vilkår og betingelser er forskjellige.
- Med barnevernreformen vil den statlige refusjonsordningen avvikles for kommunale fosterhjem. Konsekvensen er at kommunen sitter igjen med økonomiske belastningen. Det kan få betydning for å få de tiltak som trengs. Det er igjen fosterhjemmene og barna som sitter med konsekvensen. Økonomi kan overstyre hensynet til barnets beste.

2. Tilbakemelding på forslag i høringsnotatet

2.1 Lovfesting av barneverntjenestens adgang til å kjøpe tjenester som gjelder lovpålagte oppgaver

Foreningen støtter departementets forslag om å lovfeste kommuners adgang til å innhente bistand fra private i utførelsen av lovpålagte oppgaver, og å regulere hvor grensen skal gå mellom oppgaver kommunen selv skal utføre.

Departementets forslag innebærer imidlertid innstramming i forhold til dagens praksis i flere kommuner med å kjøpe inn bistand fra private i undersøkelsessaker og oppfølgingsbesøk av fosterhjem. Foreningen advarer mot forbud. Barnevernet har allerede i dag begrenset kapasitet til å utføre de oppgaver de er pålagt og kjøper derfor inn private tjenester.

Det må prioriteres hardt i barneverntjenesten. Akuttsaker vil forskyve andre gjøremål. Tilgang til kjøp av tjenester fra erfarne private med bakgrunn fra barnevernet er et nødvendig virkemiddel for å ta unna topper. Barnevernleder skal håndtere sykmeldinger, permisjoner, og at ansatte slutter. Man kan ikke hente inn hvem som helst for å utføre arbeidsoppgavene. Krevende arbeidsforhold medfører høy turnover i barnevernet, hvilket er en trussel i forhold til å gi forsvarlige tjenester. Den høye turnover betyr at fosterhjem og barn i fosterhjem kan risikere å oppleve å måtte forholde seg til 10 – 15 ulike kontaktpersoner i løpet av en fosterhjemsplassing. Dersom kommunene forbyr å bruke private tjenesteytere til oppfølgingsbesøk der de vil ha behov for det, vil det utsette kommunene for ytterligere press. Barn som lever under vanskelige forhold, kan lide overlast om barnevernet er forsinket eller gjør dårlig arbeid i undersøkelsessakene.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Mange fosterhjem opplever i dag at de ikke får den hjelp og oppfølging de trenger fra barneverntjenesten, som har alt for mange barn å følge opp i forhold til ansatte. Kapasitet til god oppfølging av fosterhjemmene kan være begrenset, og en god del fosterhjem opplever at de står helt alene i et krevende omsorgsoppdrag. Dette medfører at en del ikke lenger kan makte å stå i fosterhjemsoppdraget. Saksbehandlere kan være vanskelig å få tak i, og ikke ha anledning til å gi fosterhjemmet den oppfølging som trengs.

Foreningen anser på denne bakgrunn behov for å opprettholde adgang til lovlig å benytte private tjenesteytere i forhold til oppfølgingsbesøk i fosterhjemmet. Kommunen gis stadig mer ansvar og oppgaver, og må forutsettes å selv kunne velge virkemidler for å løse oppgavene, så lenge forsvarlighetskravet innfris. Det å fjerne adgang til bruk av private tjenesteytere vil ytterligere vanskeliggjøre barneverntjenestens arbeid. Foreningen anser at dette er nødvendig bruk av private tjenesteytere nettopp for å ivareta god barnevernfaglig kvalitet på tjenesteytelsene og ivareta rettssikkerhet. Private tjenesteytere vil ofte være tidligere barnevernansatte med høy kompetanse som kan levere gode tjenester, og som kan være dedikert til oppdraget. Foreningen advarer mot et svekket tjenestetilbud dersom forslaget vedtas.

Foreningen peker for øvrig på at dersom fosterhjemmet er tilknyttet privat tjenesteyter, vil det ikke være samme behov for oppfølgingsbesøk fra barneverntjenesten eller behov for å leie inn private til å foreta oppfølgingsbesøk, da vil jo fosterhjemsleverandøren ivareta støtten til fosterhjemmet. Kontroll i fosterhjemmet ivaretas gjennom tilsyn. De ulike tiltak må derfor ses i sammenheng.

Dersom departementets innstrammingsiltak likevel vedtas, må forutsetningen være at det settes inn øremerkede ressurser i kommunene som ivaretar at ikke barn og familier blir skadelidende i den omstillingsprosessen som kommunene da må foreta. Hvilke andre oppgaver skal man da unnlate å gjøre? Barn trenger hjelp nå, og kan ikke vente på et eventuelt resultat av en omstillingsprosess som kan høstes langt frem i tid. Departementet peker jo også selv på at innstramming av adgang til bruk av private tjenesteytere vil medføre omstillingsbehov i de kommunene som må gjøre flere oppgaver selv, og peker på at spesielt oppfølgingsbesøk i fosterhjem kan være ressurskrevende ved store geografiske avstander.

2.2 Lovfesting av private tjenesteyteres adgang til å inngå avtaler med fosterhjem

2.2.1 Departementets forslag

Departementet ønsker å stramme inn fosterhjemsområdet ved at private tjenesteytere ikke lenger skal inngå avtaler med ordinære fosterhjem som de selv tilbyr godtgjøring og støtte til.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Departementet ber om tilbakemelding på om private tjenesteytere fortsatt bør kunne levere spesialiserte fosterhjem. Departementet legger her opp til to alternativer for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem: Alternativ 1: private aktører kan tilby spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem som de selv inngår avtaler med og tilbyr en pakke av godtgjøring og støttetjenester til, og hjemmene anskaffes av Bufetat. Alternativ to: alle spesialiserte fosterhjem er statlige, dvs at fosterforeldrene har sin avtale med Bufetat og med kommunen, men ikke med private tjenesteytere. Alle beredskapshjem er statlige eller kommunale.

Departementet legger opp til at private kan drive rekruttering og opplæring av fosterhjem. Private vil fortsatt tilby støtte tjenester inn i fosterhjemmet etter avtale med kommunen. Kommunen skal måtte betale for andres rekruttering og opplæring av fosterhjem enten det kommer fra Bufetat eller private tjenesteytere.

Departementet forventer at forslaget på fosterhjemsområdet medfører at flere barn i fosterhjem får et tilbud der det offentlige har reell kontroll med tiltaket, og der tiltaket står i forhold til barnets behov. Forslagene forventes å gi flere fosterhjem, og redusert ventetid, og bedre muligheter for god match mellom barn og fosterhjem. Forslaget forventes på sikt å redusere antall uforutsette flyttinger fra kommunale fosterhjem.

Norsk Fosterhjemsforening anbefaler:

Å beholde dagens regler både når det gjelder ordinære fosterhjem og når det gjelder privates tilbud av spesialiserte fosterhjem. Vi kan ikke se sannsynliggjort i høringsnotatet at de ønskede effektene oppnås.

De som i dag er i fosterhjem i private tiltak, er ofte heldige, de sikres en trygghet og kontinuitet som mange barn i kommunale fosterhjem ikke får, men som de også har behov for. Man løser ikke denne utfordringen ved å avskaffe de private familiehjemmene, deres kompetanse og tilbud som spesialiserte fosterhjem er helt nødvendig for å få et mangfold og kvalitet i tilbudet.

Departementet ønsker å fjerne de private som mellomledd i det man anser det bidrar til dyrere tiltak, og at det er barneverntjenestens kontakt med fosterhjemmet og barnets som skal sikre at tiltak avstemmes med barnets behov. Vi er uenig i at de private bidrar til uriktige tiltak.

Foreningen spør: hvilke faglige og juridiske verktøy skal barneverntjenesten brukes for å avstemme hva som er barnets behov? Hvilket krav til saksbehandling, utredning, og god faglig praksis skal være styrende for nedskalering av tiltak til barna? Vi anser behov for en

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

barnevernfaglig og juridisk rettighetstenkning og metodikk til hvordan man skal sikre at disse barna og deres omsorgsgiver får rettigheter til riktige tiltak til rett tid.

Når det gjelder kommunale fosterhjem opplever vi en rekke ganger en avstand mellom fosterhjem og barneverntjeneste i forståelsen av barnets behov og hvilke tiltak som må settes inn i hjemmet. Barneverntjenesten har begrenset med tid til å treffe gode vurderinger i anledning dette, og har kun et par oppfølgingsbesøk i hjemmet i året, som da må brukes til samtale med barnet og oppfølging av fosterhjemsavtalen. Fosterforeldre som står med omsorgen 24 timer i døgnet kan oppleve å bli mistenkeliggjort og å sykeliggjøre barnet når de beskriver de utfordringer de står i og hva de har behov for. I vårt høringsinnspill til NOU 2018: 18 har vi gitt en grundig beskrivelse av brukernes erfaringer. Vi savner at fosterhjemmenes stemme hvor man uttrykker behovet, vektlegges. Vi anser det nødvendig med et tillitsbasert system hvor man legger til grunn de som kjenner barnet best sin oppfatning av hva barnet og hjemmet trenger.

Vi opplever at det er økonomiske og markedsmessige vurderinger om effektivitet og nedskalering av tiltak som ligger til grunn for departementets løsningsforslag. Vi savner et fokus på det motsatte: at mange barn i kommunale fosterhjem i dag får for dårlige tilbud som ikke står i forhold til barnets og fosterhjemmets behov. Dette er ikke å ivareta barnets beste.

Mange barn og fosterhjem hadde vært betydelig bedre ivaretatt om de hadde vært i private tiltak, slik vi ser det. Vi viser til rapport fra Bufetat region vest og sør utilsiktede flyttinger 2013-15 hvor Bufetat gjennomførte undersøkelse blant fosterforeldre i de to regionene. Bakgrunnen var at man visste lite om årsaker oppfølging og hvilke tiltak som kan motvirke kriser som ender i utilsiktede flytting. Et stort flertall av de som svarte var kommunale fosterhjem og erfarte brudd / nesten brudd i perioden 2013- 2015. Det er i hovedsak for dårlig oppfølging som er begrunnelsen for det høye antallet uforutsette flyttinger i barnevernet og hvor få eller ingen tiltak settes inn i den kritiske fasen. Det ble i undersøkelsen avdekket stor grad av mistillit mellom barneverntjeneste og fosterforeldrene og Bufetat.

Foreningen peker på at det som utgjør et rettssikkerhetsproblem overfor barnet, er for dårlig forståelse av behov for å sette inn tiltak, ikke det forhold at hjemmet i perioder kanskje får større grad av trygghet enn barnets behov isolert tilsier, og hvor treffsikkerhet uansett vil variere med barnets ulike faser.

Foreningen anser at private tjenesteytere er helt nødvendige på fosterhjemsområdet og i tilbud av fosterhjem. De besitter en helt nødvendig kompetanse på oppfølging og hjelp til barn i krise. Satsing på å skaffe best mulig antall gode fosterhjem forutsetter at alle krefter i det norske samfunn tas i bruk, så vel innen det offentlige som i det private.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

2.2.2 Til forslaget om å forby private tjenesteytere adgang til å inngå avtale med fosterforeldre i ordinære fosterhjem

Departementet foreslår en bestemmelse som stenger for at private tjenesteytere inngår avtaler med fosterforeldre om å påta seg fosterhjemsoppdrag i ordinære fosterhjem mot godtgjøring for oppdragsutføring.

Foreningen anser at private tjenesteytere fortsatt må ha adgang til å inngå avtaler med ordinære fosterhjem og tilby disse fosterhjemmene til kommunene. Hva gjør man med de barn som står lenge i kø, og som er vanskelige å plassere? Årsaken til at kommunene i dag kjøper fosterhjem fra private kan være at tilbudet fra Bufetat ikke anses godt nok til det enkelte barns behov, og det ikke er mulig å rekruttere fosterhjem innen barnets eget slekt og nettverk. Vi kan ikke se at forslaget medfører redusert ventetid ved å kutte ut de privates tilbud av ordinære fosterhjem. Foreningen kan ikke se at departementets forslag som fjerner private fosterhjem og gjør alle ordinære medfører økt tilbud av fosterhjem, snarere færre.

2.2.3 Til forslaget om å forby private tjenesteytere adgang til å inngå avtale med fosterforeldre i beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem

Foreningen anser det særdeles viktig at private tilbydere fortsatt får tilby spesialiserte fosterhjem. Dette vil bidra til et helt nødvendig tilbud, og man kan risikere økt frafall av fosterhjem dersom ikke de privates kompetanse og evner benyttes. Det er foreningens inntrykk at fosterhjem tilknyttet avtale med private tjenesteytere opplever å bli godt ivaretatt gjennom det privates kompetanse på barn i krise, på tilpasset oppfølging, støtte, bistand til kontakt med barneverntjenesten, koordinering av tjenester mellom ulike offentlige instanser, herunder skole. Flere av de private tilbyderne tilbyr også institusjoner hvilket gjør at de har god kompetanse på feltet som kommer barnet til gode.

Departementet anser at private spesialiserte fosterhjem antagelig vil *gi høyere risiko* enn statlige for at hensynet til barnets beste ikke ivaretas, fordi private fosterhjem kan være mer krevende å nedskalere ved endringer i barnas behov. Vi anser at risikoen er større for det motsatte – barnets beste ivaretas ikke fordi økonomiske hensyn trumfer de barnevernfaglige i valg av tiltak.

2.3 Departementets forslag om at private kan rekruttere og opplære fosterhjem

Departementet legger opp til at private fortsatt kan rekruttere og lære opp fosterhjem. Vi stiller spørsmål ved om private er interessert i å være rene rekrutteringsbyrå av fosterhjem uten at de private kan gi fosterhjemmene en avtale og garanti for at de får et forsvarlig tjenestetilbud? De private er viktige til rekruttering av fosterhjem, men om dette ikke gjøres

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

etter endringen innføres, faller en viktig premiss. Det kan være vanskeligere å rekruttere når man selv ikke kan stå for kvalitet. Når den private ikke lenger selv kan tilby en avtale med fosterhjemmet, vil hva fosterhjemmet rekrutteres til avhenge av den omsorgskommune som eventuelt kjøper dette fosterhjemmet, og som kjent varierer det betydelig fra ulike kommuner hvilken bistand man får.

2.4 Departementets lovforslag om at kommuner skal betale for fosterhjem fra Bufdir

Foreningen støtter ikke forslaget. Kommuner har allerede vansker i økonomien, og møter store utfordringer ved innføring av barnevernreformen.

2.5 Virkning av forslagene for fosterhjem

Norsk Fosterhjemsforening kan ikke se at forslagene bidrar til økt kvalitet på tjenestene for fosterhjem.

Dersom kommunene selv må foreta oppfølgingsbesøk, og ikke kan bruke innleie av private når de anser behov for det, vil det kunne redusere tjenestetilbudet til fosterhjem gjennom færre besøk, og også mindre tjenestetilbud fra barnevernet for øvrig.

At man mister mulighet for å være fosterhjem hos private tjenestetilbydere, vil kunne bety at færre tar sjansen på å bli fosterhjem. Foreningens inntrykker at fosterforeldre hos private tjenestetilbydere er fornøyd og kjenner seg inkludert og ivaretatt. Det er synd om denne muligheten faller bort. Vi er kjent med tilfelle hvor et fosterhjem hadde to fosterbarn, og både var kommunalt og privat fosterhjem. Det var ytelsene fra den private tjenesteutøver som hjalp med kvalitet og veiledning også i forhold til barnet som var plassert kommunalt.

Notatet viser til barnevernsreform og NOU 2018:18 og at fosterforeldre vil hjelpes gjennom dette. Vi er heller bekymret og peker på at barnevernsreformen vil bety store utfordringer for kommunene, og dermed barn i fosterhjem og fosterhjemmene. Avvikling av refusjonsordningen vil bety at kostnad ved å finansiere forsvarlige tiltak i det ordinære fosterhjemmet alene bæres av kommunen. Dette kan bli en kamp om ressurser hvor barnevernstjenester stadig må bruke sparekniven. Vi opplever i dag at barneverntjenester underveis i fosterhjemsforløpet ensidig endrer fosterhjems rammevilkår, Hverken barn eller fosterhjem har noen klagemulighet når økonomi overstyrer vurdering av barnets beste. uten at endringene er forankret i noen avtale mellom partene, og med et fokus på å kutte kostnader. De spesialiserte fosterhjemmene som innføres, skal ha et enda trangere nåløy for barn med store behov enn dagens familiehjem og statlige fosterhjem.

Fosterhjemsutvalgets rapport gir ikke fosterhjem eller barn i fosterhjem særlig økte rettigheter og innebærer ingen helhetlig gjennomgang. Fosterforeldre er i en sårbar situasjon i forhold til barneverntjenesten som vi opplever har mye makt.

Foreningen anser at avgjørelser som gjelder tiltak for å ivareta barns behov må forstås som enkeltvedtak, med de krav til utredning og begrunnelse som følger av forvaltningsloven, og

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

med klagerett slik at avgjørelser kan overprøves. Fosterforeldre må da ha klagerett slik at man kan sikre best mulig gode avgjørelser, i det de må anses å ha rettslig klageinteresse i slike vedtak, og barnet må anses som part. Det er behov for å operasjonalisere forsvarlighetskravet i barnevernloven slik at dette gir konkret anvisning på hva som ligger i kravet.

2.6 Nærmere om momenter i høringsnotatet som foreningen ønsker å kommentere

Høringsnotatet har et overordnet fokus på økonomi, effektivitet og hvordan nedskalere tiltak i det private. Dette er noe av begrunnelsen for at man ikke ønsker private tilbydere av fosterhjem, da en nedskalering av tiltak i det private anses vanskelig. Foreningen savner barnevernfaglige betraktninger på et felt hvor barnets beste skal være det førende prinsipp.

Høringsnotatet legger til grunn at barnets behov endres underveis, og at nedskalering er viktig, i stedet for å tenke at fremgang skyldes gode tiltak, og at kontinuitet i tiltakene er viktig. Barn som har gjentatte utviklingshemmende erfaring i oppveksten, trenger hjelp over tid for å lære å stole på og føle tillit til andre. Det betyr at tiltak som viser positiv endring av atferd, må holdes over tid, og ikke endres før en er sikker på at det ikke oppleves avvisende over for barnet. Faglig kunnskap forteller oss at *«det som skiller de som klarer seg bra under belastede oppvekstforhold fra dem som ikke gjør det, er at de har både kapasitet til og mulighet for å inngå i positive og utviklingsstøttende relasjoner til andre»* (Sjøvold/Furuholmen, 2017 s. 34). Det forteller oss at barna må kjenne på trygghet over tid, og at tiltak som fungerer ikke må nedbygges, men beholdes og gi tilgang til endring i tiltak alt etter hvor barnet er i krisen.

Alle barn i fosterhjem må anses å ha særskilte behov og særskilt sårbarhet. Som et minimum har de gjennom flytting mistet sine foreldre i det daglige, som kan gi en skade i seg selv.

Effektive tjenester

Notatet etterstreber effektiv bruk av tjenester fra de private. Foreningen anser det som viktig at offentlige midler anvendes på en måte som gir god velferd. Det er imidlertid viktig å tilpasse krav til effektivitet til det området det gjelder. Betyr effektivisering raskere og tettere tiltak i fosterhjemmene, er dette bra. Derimot om man forventer raske resultater så vet de som jobber med barn og unge med utviklingstraumer, relasjonsskader og omsorgssvikt, at hverdagsterapien tar tid. Barn som har grunnleggende lite tro på verden, trenger hjelp over tid til å stole på andre. Til å føle seg trygg nok til at de kan bruke av sin energi til normalutvikling. Dersom man forventer at effektive metoder skal være grunnlaget for terapien, vil man miste kvaliteten. I tillegg vil man guide folk til å tro at det finnes en kvikk-fiks for barn som er utsatt for omsorgssvikt. Det er trygghet over tid, tålmodighet over tid, tolkning av villedende signal, å forstå hva som ligger bak atferden som er terapien. Det tar tid. Det kan ikke stilles høyere forventninger til de private, som heller ikke det kommunale eller statlige kan eller har mulighet til å levere.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Høringsnotatet går i liten grad inn på årsak til ikke planlagte flyttinger, men er opptatt av private aktører som er ute etter profitt og at for omfattende tiltak ikke gagnar barna.

Foreningen peker på at når man jobber med fosterhjem som følger opp tilknytningsskadede eller traumatiserte barn, er det viktig å vise forståelse og raushet for de endringene dette fører med seg i et hjem. En god måte å gjøre det på er å modellere dette mot dem, slik at de klarer å gi det videre. Barn med tilknytningsforstyrrelser, og barn som er traumatiserte skaper en uro og uforutsigbarhet rundt seg, som kan føre til at de voksne føler på omsorgstretthet eller blir sekundærtraumatisert. I det minste kan det føre til at det skaper mye uro, utrygghet, desorganisert atferd som igjen kan føre til at gode fosterforeldrene utviser mer autoritet, ettergivenhet eller forsømmende atferd, når man ellers ville vært større sterkere, klokere og god.

Man ønsker å oppleve at fosterforeldrene ser bak atferden og de villedende signalene, for å møte de egentlige behovene til barna. At fosterforeldrene er trygge nok i omsorgsgiverrollen til å stole på den autoritative foreldrestilen som man ønsker å se i et fosterhjem. For å være det må de ha tiltak som hjelper dem i krisen. Dersom kommunene, de som har omsorgen for barna ikke klarer å imøtekomme dette hos de som utøver omsorgen, men bruker tiden i fosterhjemmet til å vise til mer rigiditet i systemet, vil det kunne resultere i flere ikke planlagte flyttinger.

Hva er prisen når man sparer inn i fosterhjemsomsorgen?

Foreningen peker på at det kan være dyrt å spare inn på tiltakene i fosterhjemsomsorgen, selv om man kan spare inn noe på kort sikt. Investering i barns liv følger dem hele livet. I dag bruker vi i mange tilfelle opp fosterhjem, og gir feil terapi til fosterbarn. Dette medfører barn og unge som ikke fungerer i samfunnet, og som risikerer å bli svakt fungerende voksne. De møter vi igjen som uføre, som departementet på annet hold er opptatt av hvordan vi kan hjelpe. Hva med å begynne med rett tiltak i barndommen. Samme hvor gode fosterforeldrene er, trengs kompetanse utenfra som bidrar i deres arbeid med å hjelpe barn i krise. Man har lagt ned institusjoner, og barn som plasseres i fosterhjem har flere og mer sammensatt problematikk. Man må ikke glemme at det som oftest handler om barn som trenger mange nye, gode og gjentatte erfaringer.

Fosterbarn kan utvise mye villende signaler, som bringer uroen og grunnleggende uro med seg inn i et fosterhjem, som ofte har egne barn. Å jobbe med barn i krise, krever mer enn faglig kunnskap. Kunnskap har liten verdi om det ikke praktiseres. Flere av de private (ideelle og statlige) har bygget ned institusjoner, hvor de har jobbet tett med barn i krise. De har en faglig og erfaringsbasert kunnskap som er unik i forståelsen av barn og unge i krise. Man skal være forsiktig når man jobber med barn i krise. Man må vurdere hvor barnet er i krisen hele tiden. Hvilken fase gir hvilket behov? I et fosterhjem forstyrrer fosterbarnets krise hverdagslige situasjoner. Da bør ikke fokus være hvordan man kan spare på økonomien i forhold til tiltak. Fokuset bør være utviklingsfremmende tiltak. Det tar tid, og når fasen i krisen endres, endres tiltaket. Dersom man gjør det vanskeligere å bli statlig familiehjem,

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

eller spesialisert fosterhjem, vil vi har flere barn i krise som ikke får rett hjelp, og vi vil møte enda flere uføre voksne som ikke bidrar eller fungerer i samfunnet.

Hvem er barna som bor i spesialiserte fosterhjem i dag?

Barna det søkes fosterhjem til hos private har flere flyttinger bak seg fra kommunale fosterhjem. De er ofte ytterligere skadet. Det er barn som viser grunnleggende utrygghet til andre. De stoler ikke på voksne, mange er desorganiserte barn, alle har traumer, flere har utviklingstraumer.

Behovet for kompetanse i barneverntjenesten

Man trenger her fagpersoner med stor faglig kompetanse til å vurdere barnets behov og tiltak som trengs. Det man ofte kan oppleve, er at det er de nyutdannede i barneverntjenesten som sitter med oppfølging av fosterhjem. Når de ikke forstår barnets atferd og vurderer fosterforeldrene som vanskelige og krevende, begynner veien på dårlig samarbeid. Tiltak fra private/ideelle organisasjoner kan her være et konstruktivt mellomledd. Dette mellomleddet gjør ofte en god jobb i forhold til at de ikke er barnevernet. Gjennom å **jobbe** med hjemmet, jobber man samtidig med å binde gode forbindelser med at det er barneverntjenesten som betaler for tiltaket, og godkjenner tiltaket som fører til god utvikling og endring. De gjør en forskjell som gir en forskjell.

Tiltaks og kostnadskontroll

Departementet påpeker at det kan være krevende å vurdere barnets og fosterforeldrenes behov utenfra og å nedskalere tiltak som først er iverksatt. Vi vil fremheve at det kan være krevende å vurdere behov fo oppskalering også gitt at så mange barn med store utfordringer skal i ordinære kommunale fosterhjem.

Høringsnotatet peker på krevende rekruttering og at færre enn før ønsker å bli fosterforeldre bla fordi flere kvinner er i ordinært arbeid. Men vi stiller spørsmål om dette er grunnen?

Vi kan oppleve oftere nå enn tidligere at de som er fosterhjem ikke anbefaler andre å bli det. Flere informerer om at det ikke er barna som sliter dem ut, men systemet. Rigiditeten, manglende forståelse for utfordringene de står i, bemerkninger fra barnevernet på at fosterhjem bare tenker økonomi, og et barnevern som heller ser etter tiltak som kan nedskaleres enn å komme med tilbud. Flere bemerker at man ikke får kursing som før. Veiledning må de kjempe for å få, om de får det. De føler seg alene i jobben. Til tross for at det er barneverntjenesten som har omsorgen, gir de utøvelsen av omsorgen videre, uten tiltakene som trengs for å kunne stå i utfordringene som kommer. Fosterhjem kan fortelle at man står sammen til barnet er plassert, deretter oppleves det som at man står alene. Når man i tillegg vet at mange fosterforeldre lider økonomiske tap som følge av at man tar på seg et fosterhjemsoppdrag, er det forståelig at det blir vanskeligere å rekruttere. For det offentlige innebærer det å kunne velge fosterhjem fremfor institusjon betydelige innsparinger.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Leverandøren kan fremstå som fosterhjemmets advokat

Departementet anser det uheldig at private leverandører av fosterhjem fremstår som fosterhjemmets advokat. Hva med å se leverandøren som barnets advokat? Barnet trenger noen som formidler deres behov, som fosterhjemmet skal ivareta. Fosterhjem er en part i den avtalen de underskriver med barnevernet. Å bli fosterhjem og skrive under på en fosterhjemsavtale er ikke dagligkost. Dersom en avtale skal lages vil vel fosterhjemmet være den svake parten? Mange fosterforeldre opplever en veldig god støtte og hjelp og koordineringsinnsats fra den private tjenesteyter, en hjelp barnevernstjenesten ikke har mulighet for å gi. En barneverntjeneste sitter med erfaring over tid med fosterhjemsavtalen og er således en sterk part. Her burde man ikke føle seg truet av at noen var fosterhjemmets advokat, men være glad for at de som inngår i avtalen forstår sin rolle iht den.

Problem med nedskalering av frikjøp

«Særlig er det forsøkt å tilpasse bruken av frikjøp og avlastning bedre til barnets behov, både ved plassering og underveis i plasseringen. Arbeidet har gitt noe redusert bruk av avlastning, men det har ikke lyktes å få til en mer tilpasset bruk av frikjøp». (Side 58.)

Å tilpasse bruk av frikjøp og avlastning kun til barnets behov tenker vi er kortsiktig tenkt. Å leve med barn som har desorganisert tilknytningsstil, er traumatiserte eller levd med vanskjøtsel kan føre til omsorgstrette fosterforeldre. Det kan også føre til sekundærtraumatisering. Dette er det for lite fokus på i dag. Vi mener at man må ta fosterhjem på alvor, og lytte når de forteller at de er slitne. Dersom man istedenfor å kun tenke barnets beste, tenker barnet og fosterhjemmets beste, vil vi oppleve færre flyttinger. Det vil være tiltak som fungerer.

«Departementet ser samtidig at private spesialiserte fosterhjem antakelig vil gi høyere risiko enn statlige for at hensynet til barnets beste ikke ivaretas, fordi private fosterhjem kan være mer krevende å nedskalere ved endringer i barnas behov. Private fosterhjem må også antas å bli dyrere enn statlige.» (Side 63).

Vi stiller spørsmål ved hva som menes med at private spesialiserte fosterhjem gir større risiko. At de har vanskeligere for nedskalering? I dag er det Bufetat som kvalitets-sikrer oppfølging av familiehjem med halvtårs-rapporter etterfulgt av møter med fosterhjem, privat part, barneverntjeneste og representant fra Bufetat. Det kreves samme utdanning for ansatte ved privat stiftelse som i Bufetat. Det er krav til faglig oppfølging, kursing, veiledning med mer. Bufetat har ansvar og bør få inn gode kvalitetskontroller ikke bare for egen del, men også for fosterbarna, fosterhjemmet og som hjelp til barnevernet. Det vil også sikre at det ikke er private som tjener seg rik på barnevernsarbeid. Istedenfor å mistro, bør de ta ansvar. Det er vanlig i de fleste bedrifter å drive kvalitetskontroll.

Det vises til at det er mer utfordrende å nedskalere ved endring i barns behov. Betyr endring av barnet behov at det trenger nedskalering? Barna som skal finne sin plass i et fosterhjem, er som nevnt ofte barn som er i krise. Endring kan bety endring av fase i krisen. Det kan igjen bety at man skal sette inn annet tiltak. Noen gang sterkere tiltak, andre ganger mindre.

Norsk Fosterhjemsforening

Storgata 10A, 0155 OSLO

Tlf 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer. 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Samtidig må man ha med i tankene at tiltaket som ble brukt sist, virket, og man må ha en retrett dersom man ser at nytt tiltak ikke fungerer. Barn har ikke tid til å være forsøkskaniner ved å vente på tiltak, eller at tiltak skal nedtrappes for økonomisk gevinst.

«Et hovedformål med departementets forslag er å få på plass et enklere system som støtter opp under kommunenes fosterhjemsarbeid, som gir flere fosterhjem og færre utilsiktede flyttinger, og som reduserer det offentlige kostnader – samtidig som barnas og familienes rettssikkerhet ivaretas. Et sentralt grep er å gjøre alle fosterhjem kommunale» (Side 64)

Foreningen etterspør hva som tilsier færre utilsiktede flyttinger? Vi kan ikke se det er begrunnet nærmere i høringsnotatet. Vi kan ikke se at det legges opp til flere besøk i fosterhjemmet eller andre forhold som tilsier at fosterhjem vil sikres større oppfølging og hjelp gjennom at fosterhjem iht forslaget skal inngå avtaler med kommunen fremfor private tjenesteytere.

3.0 Avslutning

Vi anser det helt nødvendig at alle ressurser, både det offentlige og det private, bidrar til å løse utfordringene på barnevernsfeltet. Norge er et lite land, med en krevende geografi, og med kommuner med meget ulike forutsetninger for å yte gode tjenester. Ytelser fra private tjenesteytere på fosterhjemfeltet er et viktig bidrag som ikke må reduseres.

Oslo 3.7.2020

Tone Granaas
Generalsekretær

Marianne Oftedahl
Fagansvarlig